

Zorgelijk tempo

In de loop van 1991 verzuchtte staatssecretaris Simons dat hij wel eens wanhopig werd van de traagheid waarmee veranderingen in onze maatschappij gepaard gaan. In deze column wordt ingegaan op twee problemen verbonden aan de stelselwijziging, waarbij hij zelf debet is aan de traagheid, althans mede-debet.

Allereerst het probleem van het stijgende integrale tarief van de loon- en inkomstenbelasting en premies volksverzekeringen over de eerste inkomenschijs. Naarmate meer voorzieningen uit de ziektefondsv verzekering en de particuliere verzekeringen worden overgeheveld naar de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ), stijgt ook het integrale tarief over de eerste schijf. Er is sprake van een stijging van zeg 36% twee jaar geleden naar circa 45% na voltooiing van de stelselherziening.

Nu heeft de regering de laatste jaren de belastingvrije voet enkele malen verhoogd, waardoor vooral mensen die parttime werken en een bescheiden inkomen verdienen, vrijstelling kennen van de loon- en inkomstenbelasting en geen premie volksverzekeringen hoeven te betalen. Dit betekent dat op termijn, wanneer de basisverzekering 95% van de zorg dekt, een grote groep mensen (afgezien van hun nominale premie) niets meer voor de zorg hoeft te betalen. De kosten zullen moeten worden opgebracht uit hogere premies volksverzekeringen, waardoor het tarief over de eerste schijf makkelijk kan oplopen naar 50%!

Dit fiscale probleem is door de regering niet onderkend en is pas in de loop van 1991 onder de aandacht gebracht door VNO en CPZ. Bij de behandeling van het wetsvoorstel Tweede Fase Stelselwijziging is door ondergetekende op het probleem gewezen. Het probleem werd behandeld te midden van vele andere punten van kritiek, op basis waarvan een 'time out' werd gevraagd, voor herbezinning. Dat was najaar 1991. Een adequate reactie is tot nog toe echter uitgebleven. Binnenkort heeft de staatssecretaris twee jaar verloren laten gaan.

En de oplossing? De AWBZ uit het geïntegreerde tarief halen, zou een duidelijke oplossing zijn, maar administratief een ramp opleveren. Een andere oplossing is het probleem te reduceren door de basisverzekering veel kleiner dan 95% te houden en dus een groter deel van de premie nominaal te laten betalen. Die oplossing is ook om andere redenen gewenst.

Een tweede probleem is minder bekend en misschien nog interessanter. Enkele jaren geleden is besloten om geen garanties meer te geven voor leningen aan zorginstellingen. Na het stopzetten van deze garanties hebben de institutionele beleggers zich geheel uit de zorgsector teruggetrokken. De financiering werd overgenomen door het bankwezen. In januari 1992 zijn de revalidatiecentra voor hun bekostiging overgeheveld naar de AWBZ. Het gevolg is dat

nu ook banken aan deze instellingen geen leningen meer willen verstrekken. Hetzelfde gevaar bedreigt de ziekenhuizen indien het wetsvoorstel Verpleging en Verzorging, dat in behandeling is bij de Tweede Kamer, wordt aangenomen.

Waarom? In een situatie van contracteerplicht en automatisch verrekenende kapitaallasten is er geen enkel risico verbonden aan leningen die aan zorginstellingen worden verstrekt. Voor de revalidatiecentra geldt deze situatie niet meer, zodat zij door de banken als elke andere onderneming worden beoordeeld op rentabiliteit en solvabiliteit. Om dezelfde reden is op kredieten die aan revalidatiecentra worden verstrekt, inmiddels de 8%-solvabiliteitseis van de Nederlandsche Bank van toepassing.

Wat de solvabiliteit betreft: de meeste revalidatiecentra (en andere zorginstellingen!) hebben een gering of negatief eigen vermogen. Wat de rentabiliteit betreft: de bekostiging is door de opheffing van de contracteerplicht en door de andere wijzigingen van het stelsel niet langer gewaarborgd.

Dit hele probleem van de kapitaallasten en het negatieve eigen vermogen is in 1989 voor het eerst signaleerd. In die tijd werd gesteld dat er een probleem was, en dat dat probleem naderhand zou worden worden uitgezocht. Het probleem is echter blijven liggen. Voordat het adequaat geregeld is, zullen er weer twee jaar zijn verlopen, niet in de laatste plaats door tekortschietende aandacht van de staatssecretaris.

Wat is de oplossing? Het geven van garanties stuit natuurlijk op problemen bij Financiën, waar op de 'debudgetteringsregel' zal worden gewezen. Een andere oplossing kan de oplossing zijn die is gezocht bij de woningbouwcorporaties in de vorm van een waarborgfonds. Zo'n fonds kan als achtervang van de zorginstellingen fungeren en zou garanties kunnen verstrekken. Dit zal de bereidheid bij banken om leningen te verstrekken sterk vergroten, omdat de solvabiliteitseis van DNB dan wellicht weer tot 0% zal dalen. Maar de banken zijn gewaarschuwd: vanaf dat moment raken ook de institutionele beleggers weer geïnteresseerd.

P.B. Boorsma

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Boorsma'.